

Kerényi Kata

*Nem tudom,
hogyan kell
másnak lenni*

Tíz történet

Életút-interjúkat olyanokkal szokás készíteni, akik mögött sok évtizednyi élettapasztalat áll. Tizenéveseket arra kérni, hogy meséljék el az életüket, teljesen feleslegesnek tűnik, hiszen még annyi minden van előttük! Ez a könyv mégis erről szól: kamaszok, illetve fiatal felnőttek mondják el, hogyan alakult a sorsuk addig, míg végre úgy érezték, hogy megtalálták a helyüket a világban.

A kötetben szereplő fiatalok sokféle emberek: különböző háttérből érkeztek, más-más érdeklődési körrel bírnak. Még csak nem is barátok. Ami közös bennük, hogy kisebb-nagyobb kitérőkkel ugyanabban az iskolában kötöttek ki: egy budapesti alapítványi középiskolában, ahova olyan diákok járnak, akik nem találják a helyüket a hagyományos oktatási rendszerben. Vagy ők nem tudnak alkalmazkodni, vagy az iskola nem kér belőlük, mert nehezen kezelhetőek, problémásak, túl lassan vagy éppen túl gyorsan gondolkodnak. Ebben az iskolában, egyéni tanulási tervet követve haladhatnak előre, ki-ki a saját tempójában, de a cél mindenkinek ugyanaz: az érettségi. Ez a fajta közös munka nagy bizalmat és a szokásosnál szorosabb kapcsolatot igényel tanár és diák között. Ennek köszönhető, hogy az interjúk rögzítése nem ütközött akadályokba: teljesen természetes volt, hogy a gyerekek a legnagyobb nyíltsággal

beszéltek fájdalmas vagy kellemetlen élményeikről is, még akkor is, ha ez érzelmileg sokszor nem volt könnyű számukra. Ez az őszinteség különleges értéket ad a szövegeknek, ugyanakkor olyan tükröt is tart az olvasó elé, amelybe nem mindig esik jól belenézni.

Az első interjúk egy kutatáshoz készültek, akkor még az iskola és a diák kapcsolatára fókuszálva. Aztán, ahogy egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy sokkal fontosabb és mélyebb témák is rendre előkerülnek a beszélgetések során, a figyelmünk lassan a személyes történetek felé fordult. Az interjúk részletei szerkesztett, tematikusan összerendezett formában kerültek végül a könyvbe. A tíz fejezetből kettő kakukktojásnak számít annyiban, hogy két diák saját maga írta meg a velük történeteket. Őket külön is köszönet illeti, hogy hozzájárultak a szövegek átszerkesztéséhez és közléséhez.

Ezek a fiatalok furcsák, zűrösek, nem könnyű velük. És nekik sem velünk, mégis újra meg újra megpróbálják megtalálni valahogyan a közös hangot. Ennek egyik bizonyítéka ez a könyv. Köszönöm nekik, és azoknak is, akiknek a története végül nem került ebbe a kötetbe, hogy megtiszteltek bizalmukkal és őszinteségükkel, és olyan emlékeket is felidéztek a kedvemért, amelyeket nem volt könnyű. A könyvet mégsem nekik ajánlom, hanem Rudinak, Krisztiánnak, Diának, Norbinak és Rencsinek: azoknak a diákoknak, akik már nincsenek köztünk, így nem mondhatják el a saját történetüket.

Kerényi Kata

O.

*„Amikor felfedezed, nem szabad
nagyon megváltoztatnod”*

Egy játszótéren ülünk le beszélgetni, a helyet ő választotta, itt érzi jól magát. Nyári szünet van, mégis szívesen találkozik velem, pedig azt hittem, ilyenkor nem akar tanárt látni. Mesél a környékről, elmondja, hogy itt mindennek története van. Aztán hirtelen rám néz, és megkérdezi:

– Szeretted a régi épületeket? Mert akkor mutatok neked egy helyet... nincs messze...

Megígértetem vele, hogy végzünk fél kettőig, megesküszik, én nem hiszem el, ő tudja, mit gondolok, de azért komolyan megegyezünk. Aztán nekivágunk. Siet, hiszen megígérte, nehezen tartom vele a lépést. Sokkal magasabb, mint én, és persze feleannyi idős – így könnyű rohanni! A korláton is gond nélkül átugrik, én egyszer visszahuppanok, csak másodszorra sikerül átvergődnöm. Kicsit aggódom, hogy ennyi volt az osztályfőnöki tekintélyemnek, annyira nem méltóságteljes egy másfél méter magas akadályon billegni másodpercekig, de nem szól egy szót sem szerencsére. Sőt, a kerítésen

lévő lyuknál már udvariasan széthajtogatja a kiálló drótokat, hogy kényelmesebben mászhassak be. Egy kacpucnis pulcsis lovag.

Ahogy belépünk az épületbe, azonnal megszűnök azon filozofálni, mennyi hülyeségre tudnak rávenni a diákjaim. Hatalmas csarnokban állunk. Középen szerialóaknak, az oszlopok között üvegszilánkok és betontörmelék, valahol nagyon magasan felettünk a tető üvegtáblákból áll. Óriási a tér, gyönyörű és félelmetes, és hirtelen én is tizenéves kölyök leszek: mindent meg akarok érinteni, legszívesebben felmásznék a tetőre, hogy lássam onnan fentről is a Dunát, köveket rugdosok a padlón tártongó résekbe, varázslatos az egész. Megszédülve keringek az oszlopok között, ő pedig büszkén vezet körbe, mintha az egész hely az övé lenne.

– Megmutatom a hűtőmedencét is! Itt hűtötték le a kész alkatrészeket. Tudod, ez egy hajógyár volt régen. Lemértük a múltkor, tíz méter mély!

A medence tényleg mélynek látszik, esővízzel van tele. Feldereng benne egy komplett szekrény és egy felállított létra. Nem szeretnék arra gondolni, mi minden lehet még ott.

A következő terem talán öltöző lehetett, a padlón ruhák és cipők. Úgy érzem magam, mint egy atomtámadás utolsó túlélője, kísérteties az egész.

– Nagyon para, ugye? Olyan, mintha még mindig itt lennének valahol!

Tényleg olyan.

– Az ilyen helyeken az a legfontosabb, hogy amikor felfedezed, nem szabad nagyon megváltoztatnod, hogy